

**UCHWAŁA NR ...
RADY MIEJSKIEJ W SOBÓTCE
z dnia 28 grudnia 2017 roku**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2018**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 poz. 1875 i poz. 2232), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r. poz. 487)

**Rada Miejska w Sobótce,
uchwała co następuje:**

- § 1.** Przyjmuje się do realizacji **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2018**, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Sobótka.
- § 3.** Traci moc uchwała Nr XXVIII/209/16 Rady Miejskiej w Sobótce z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2017.
- § 4.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 roku.

Uzasadnienie

Na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Przemocy dla miasta i gminy Sobótka na rok 2018 przeznaczono łącznie kwotę 268 150 zł z planowanych dochodów na rok 2018.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA MIASTA I GMINY SOBÓTKA na rok 2018

Wprowadzenie:

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które z mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Gmina, z racji dysponowania największą wiedzą o lokalnych problemach, a także o dostępnych zasobach podejmuje środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do własnej społeczności. „Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art. 4¹ ust 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Od roku 2005 roku gmina ma obowiązek opracowania programu zawierającego zadania z tego zakresu.

Zadania gminy:

- wynikające z art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:
 1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
 2. udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemoc w rodzinie;
 3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
 4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej

rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5. podejmowanie Interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Głównym aktem prawnym, na podstawie, którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań jest „**Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka**”. Zadania ujęte w gminnym programie są inicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce.**

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ (alkoholizm) WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE:

Diagnoza sporządzona została na podstawie danych otrzymanych od poszczególnych instytucji związanych z problemami uzależnień, tj.: Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktu Konsultacyjnego, Grupy Wsparcia, danych Urzędu Miasta i Gminy oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sobótce.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma zarejestrowanych **395** osoby nadużywające alkoholu i łamiące ogólnie przyjęte normy społeczne (**z tego 35 w roku 2017, w tym 13 zgłoszeń nowych osób**). Zaproszono na rozmowy **46** osób. Wydano **19** postanowień opiniujących wnioski w sprawie o wydanie zezwoleń na sprzedaż bądź podawanie napojów alkoholowych.

Komisja GKRPA zbierała się na **19** posiedzeniach. GKRPA dokonała **27** kontroli terenowych poprawności i przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż i podawania napojów alkoholowych łącznie w 24 punktach. Nie stwierdzono łamania zasad skutkujących cofnięciem zezwolenia za wyjątkiem drobnych uchybień z terminem usunięcia np. brakiem informacji o godzinach otwarcia placówki.

Psycholog: w punkcie konsultacyjnym odnotowano **około 400** porad i interwencji, w tym **około 220** osób skorzystało z pomocy psychologa. Według opinii psychologa istnieje pilna potrzeba pracy psycho-edukacyjnej z młodzieżą w wieku 12-14 lat oraz pomocy w terenie z dojazdem do pacjenta. Prowadzono pracę w grupie terapeutycznej dla kobiet (8 uczestniczek) pozostających w sytuacji

kryzysowej. Grupa, która pracuje z psychologiem opracowuje i umacnia adekwatne strategie rozwiązywania problemów.

Pedagog: w punkcie konsultacyjnym udzielił porady **40** osobom w tym systematycznie 15 osobom i 20 osób porad udzielono jednorazowo , 5 osób systematycznie przez cały rok. Terapia uczniów z problemami dydaktycznymi i emocjonalnymi trwała około 70 godzin. Najwięcej porad dotyczyło problemów przemocy domowej, problemów edukacyjnych oraz emocjonalnych związanych ze szkołą (fobie, epizody depresyjne, nerwice, zachowania autoagresywne). W roku 2017, najwięcej zgłosiło się o poradę rodziców dzieci w wieku gimnazjalnym, ale i w wieku szkoły podstawowej (problemy edukacyjne). W kilku przypadkach zgłosili się sami uczniowie z problemami wieku dojrzewania (zawody miłosne, niska samoocena, problemy adaptacyjne w nowym środowisku).

Terapeuta uzależnień w 2017 r. (miesiące I-XI) udzielono **130** świadczeń, przyjęto 43 osoby, w tym 40 osób z uzależnieniem od alkoholu i nikotyny, 2 z uzależnieniem od hazardu, 1 od Internetu.

Terapeuta współuzależnień w 2017 r. (miesiące I-XI) udzielono pomocy dla **100** rodzin, w tym 29 z syndromem uzależnienia, 8 z syndromem DDA, 17 osób doznających przemocy domowej, 1 z syndromem współuzależnienia i uzależnienia od substancji.

Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Pomocy Społecznej – w roku **2017 (miesiące I-XI)** objęto pomocą **335** rodzin w tym pracą socjalną - 283 rodzin, łącznie 707 osób z czego 9 ze względu na problem z uzależnieniem od alkoholu, 1 przypadek rodziny, w której występuje problem uzależnienia od środków odurzających. Zdaniem pracowników OPS problem nadużywania alkoholu nasila się. Często występuje równocześnie z objawami przemocy – szczególnie przemocy emocjonalnej i materialnej.

Probleмами współistniejącymi są bezrobocie, wielodzietność, bezradność opiekuńczo - wychowawcza, niezaradność życiowa i alienacja społeczna. Środowiskiem, w którym w największej skali występuje problem alkoholizmu są: Strzegomiany, Mirosławice, Siedlakowice, Sobótka Zachodnia. Zaobserwowano również zjawisko sięgania po alkohol przez coraz młodsze dzieci i kobiety. Pracownicy socjalni widząc w środowisku problem z uzależnieniem, kierują osoby do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do terapeuty (umawiają terminy).

Grupa edukacyjno motywująca do podjęcia leczenia odwykowego - W kontakcie z grupą pozostaje w ciągu roku do 30 osób mających problem z alkoholem. Ok. 15 osób utrzymuje długoterminową abstynencję, w pozostałych przypadkach dochodzi do łamania abstynencji i

powrotów do niej. W spotkaniach grupy uczestniczą również osoby zobowiązane przez Sąd – niestety ich motywacja jest bardzo niska i łamią zasady grupy przyczyniając się do obniżenia motywacji całej grupy.

Wydawanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie alkoholu. Z analizy danych dotyczących wydawania zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych wynika, że ich ilość jest w pełni wystarczająca, na przełomie roku ilość wykorzystywanych zezwoleń pozostawała poniżej ustalonych limitów. I tak z 44 placówek w limicie prowadzących działalność sprzedaży działa około 35, a w sprzedaży gastronomicznej z możliwych 25 placówek w limicie działa 22.

Inne uzależnienia- zaobserwowano pojawienie się innych typów uzależnień:

- uzależnienie od hazardu
- uzależnienie od seksu
- uzależnienie od pornografii

Analiza danych stanowi podstawę do wysnucia następujących wniosków;

Problemy alkoholowe w grupie młodzieży mają własną dynamikę, a ich rozmieszczenie w poszczególnych rejonach jest przez dorosłych zauważane ze znacznym opóźnieniem. W 2017 roku (miesiące I-XI) nie było zgłoszeń związanych z innymi uzależnieniami wśród młodzieży szkolnej.

Wnioski w zakresie geografii i dynamiki problemów

1. Problemy alkoholowe mają tendencję wzrostową.
2. Wzrost ilościowy problemów alkoholowych dotyczących młodzieży nadal pozostaje w związku z nadpodażą alkoholu.
3. Dominuje spożycie piwa łączonego z winem.
4. Występuje wzrost poczucia zagrożenia mieszkańców ze strony osób nadużywających alkoholu (grupy pijącej piwo młodzieży).
5. Używanie alkoholu przez młodzież pozostaje nadal w ścisłej zależności z normami dotyczącymi spożycia alkoholu występującymi w rodzinie i najbliższym otoczeniu (zespół wyuczania społecznego).
6. Używanie alkoholu przez młodzież od lat wykazuje tendencję wzrostową.
7. Przyrost problemów narkotycznych w mieście i gminie uległ zahamowaniu.
8. Brak penetracji okolic szkół przez dealerów narkotykowych (Sobótka).

9. Zainteresowanie młodzieży szkół podstawowych środkami narkotycznymi pomimo aktywności dealerów zmalało do zera (efekt działań profilaktycznych).
10. Występuje wyłączne zainteresowanie marihuaną przy braku zainteresowania innymi środkami wśród młodzieży gimnazjum i liceum ogólnokształcącego (efekt długofalowych działań profilaktycznych).
11. Zwiększa się odsetek rodzin niewydolnych wychowawczo.

Wnioski dotyczące działań prewencyjno profilaktycznych

1. Kontynuować dotychczasową linię działań profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjum.
2. Kontynuować działania profilaktyczne skierowane do młodzieży licealnej.
3. Koniecznym jest kontynuowanie programów profilaktycznych dla Rodziców („szkoła dla rodziców”)
4. Zwiększyć kontrolę punktów sprzedaży. Efekty tych działań powinny być podawane do publicznej wiadomości (element prewencji ogólnej).
5. Należy kontynuować programy szkoleniowe dla osób z problemami alkoholowymi, narkotycznymi i pracującymi z ofiarami przemocy, rozszerzając je o założenia i zasady polityki miasta i gminy wobec tych problemów oraz o podstawowe informacje dotyczące monitorowania zjawisk w miejscu pracy bądź działania.
6. Utrzymuje się wysokie zainteresowanie dzieci i młodzieży systematycznymi działaniami profilaktycznymi - stanowi to wyjątkowo korzystne podłoże do dalszych działań .

Przedstawione dane zawarte w tej diagnozie obrazują skalę problemów, bezpośrednio lub pośrednio wywołanych uzależnieniami oraz potrzeby w zakresie budowy systemu, który świadczyć będzie pomoc psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, socjalną, prawną itp. tak licznej grupie mieszkańców gminy.

II . STAN ZASOBÓW W GMINIE

W realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie gmina współpracuje z Komisariatem Policji, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ośrodkiem Medycyny Rodzinnej, placówkami oświatowo – wychowawczymi i opiekuńczymi. Ponadto wsparcia udziela gminie Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia we Wrocławiu.

Osoby i instytucje przygotowane do rozwiązywania problemów uzależnień

- a) w szkołach prowadzonych przez gminę (4 publicznych szkół podstawowych, w tym: 1 z oddziałami gimnazjalnymi, 1 niepubliczna szkoła podstawowa) zatrudnionych jest około 160 nauczycieli, którzy zostali w różnym zakresie przeszkoleni i przygotowani do prowadzenia profilaktyki uzależnień I stopnia.
- b) na terenie gminy działa 7 świetlic środowiskowych realizujących zadania profilaktyki uzależnień. Świetlice te prowadzą osoby, które przeszły przeszkolenie w zakresie organizacji i prowadzenia świetlic środowiskowych,
- c) na terenie gminy działa 6 świetlic sportowych (judo, karate, tenis stołowy, badminton, piłka nożna, kolarstwo)
- d) gmina zatrudnia specjalistę terapii uzależnień, który przyjmuje pacjentów z terenu naszej gminy, dwóch psychologów przyjmujących w Punkcie Konsultacyjnym oraz pedagoga.
- e) pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej są przeszkoleni w zakresie pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- f) w lokalnej jednostce Policji 2 osoby przeszły przeszkolenie w zakresie profilaktyki i na stałe współpracuje ze szkołami, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innymi służbami gminnymi.
- g) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych liczy 5 osób; są to Pełnomocnik Burmistrza MiG ds. Problemów Uzależnień, przedstawiciel Komisariatu Policji, jeden pracownik OPS i terapeuta uzależnień. Wszyscy członkowie przeszkoleni zostali w zakresie kompetencji Komisji oraz metod pracy z osobami zgłoszonymi.
- h) na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny, w którym pracują psychologowie, pedagog i terapeuta uzależnień
- i) od siedmiu lat działa grupa edukacyjno- motywująca prowadzona przez specjalistę terapii uzależnień
- j) od czterech lat działa grupa wsparcia dla kobiet w sytuacji trudnej.

III. PRZEWIDYWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW FINANSOWYCH na realizację Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień wynosi **203.680,- zł.** z planowanych na rok 2018 dochodów.

Cele programu:

1. poprawa dostępności do leczenia odwykowego mieszkańców gminy,

2. wspieranie psychospołeczne i prawne osób poddawanych przemocy w rodzinie,
3. prowadzenie działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej,
4. współdziałanie merytoryczne i wspieranie finansowe instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania gminne z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych.
5. zmniejszenie ilości przypadków naruszeń prawa ustanowionego w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
6. działania na rzecz poszerzania zasobów gminy, przygotowanie osób do pracy z osobami potrzebującymi pomocy,
7. wspieranie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

IV. KATEGORIE ZADANIOWE PROWADZĄCE DO OSIĄGNIĘCIA WSKAZANYCH WYŻEJ CELÓW:

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH-

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu: 27.270 zł

realizacja poprzez:

1.1 Prowadzenie grupy konsultacyjno – motywującego do podjęcia leczenia odwykowego i diagnozującego sytuację rodziny osób nadużywających alkoholu.	9.625 zł
1.2. Prowadzenie konsultacji pomocy terapeutycznej dla osób współuzależnionych	5.500 zł
1.3. Prowadzenie konsultacji pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych	5.500 zł
1.4 Opłaty eksploatacyjne i administracyjne Punkt Konsultacyjny	3.045 zł
1.5 Sprzątania pomieszczeń Punktu Konsultacyjnego	3.600 zł

2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

67.300 zł

realizacja poprzez:

2.1 Prowadzenie porady pedagoga w Punkcie konsultacyjnym	8.250 zł

2.2 Prowadzenie porady psychologa w Punkcie konsultacyjnym	16.665 zł
2.3 Prowadzenie porad psychologa interwencji kryzysowej	8.275 zł

2.4. Prowadzenie postępowań administracyjnych wobec zgłaszanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych osób nadużywających alkoholu; kontakt z OPS i Policją, rozmowy profilaktyczne i motywujące, skierowania na badania sądowo- psychiatryczne w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W szczególnych sytuacjach rodzinnych (np. dobro małoletnich dzieci) pokrywanie kosztów związanych z zabiegiem wszycia Esperalu

34.110 zł

W tym;

- Opinie biegłych lekarzy	9.000 zł
- Wynagrodzenie członków GKRPA	20.160 zł
- Wydatki rzeczowe na działalność GKRPA (papier, tonery, segregatory, itp.)	1.950 zł
- Szkolenia	3.000 zł

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za realizację zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie miesięcznie. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy wypłat sporządzonej na podstawie list obecności na posiedzeniach Komisji. Członkowi Komisji, który nie brał udziału w jej pracach w ciągu danego miesiąca nie przysługuje wynagrodzenie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych w tym zajęć sportowych.

104.410 zł

3.1. Wdrażanie pozalekcyjnych zajęć sportowych do programów profilaktyki środowiskowej
36.670zł:

Stawka godzinowa dla realizatorów programów profilaktycznych w świetlicach środowiskowych wynosi 22 zł brutto za godzinę + pieniądze na zakup rzeczowy (sprzęt, materiały, itp.)

- 3.1.1** Badminton **7554 zł** (w tym: wynagrodzenie 5554 zł + 2000 zł wydatki rzeczowe)
3.1.2 Karate **6080 zł** (w tym: wynagrodzenie 5330 zł + 750 zł wydatki rzeczowe)
3.1.3 Kolarstwo (2 osoby) **11.532 zł** (w tym: wynagrodzenie 10032 zł + 1500 zł wydatki rzeczowe)
3.1.4 Judo **4.376 zł** (w tym: wynagrodzenie 2376 zł + 2000 zł wydatki rzeczowe)
3.1.5 Tenis stołowy Będkowice **4.752 zł** (wynagrodzenie)
3.1.6 Tenis stołowy Sulistrowice **2.376 zł** (wynagrodzenie)

3.2 Kontynuacja i uruchomienie nowych programów profilaktycznych w świetlicach środowiskowych 24.000 zł:

Stawka godzinowa dla realizatorów programów profilaktycznych w świetlicach środowiskowych wynosi 22 zł brutto za godzinę

- 3.2.1** Świetlica w Siedlakowicach **5.060 zł**
3.2.2 Świetlica „Pod prąd- mali misjonarze” w Sobótce Górcze **4.008 zł**
3.2.3 Świetlica w Strzegomianach **5.060 zł**
3.2.4 Świetlica Sulistrowice **4.752 zł**
3.2.5 Świetlica w Mirosławicach **2.120 zł**
3.2.6 Środki rzeczowe do prowadzenia Świetlic **3.000 zł**

3.3 Realizacja na terenie szkół i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, odpowiadających standardom wyznaczonym przez technologie profilaktyczne;

Stawka godzinowa dla realizatorów programów profilaktycznych na terenie szkół wynosi 20 zł brutto za godzinę.

3.3.1 Szkoła Podstawowa Nr 2 w Sobótce: 3.390 zł:

- 1) „Bezpieczna przerwa” – **940 zł** (w tym: wynagrodzenie 440 zł + 500 wydatki rzeczowe)
2) „Dobra książka- dobry deal ” - **500zł** (wydatki rzeczowe)
3) „Sport szkolny wolny od agresji i przemocy”- **700 zł** (wydatki rzeczowe)
4) „Wybór należy do mnie” – **500 zł** (wydatki rzeczowe)
5) „Wychowanie poprzez biblioterapię przeciwko agresji”- **750 zł** (wydatki rzeczowe)

3.3.2. Szkoła Podstawowa w Rogowie Sobóckim - 2.550 zł:

- 1) Bezpieczny pierwszoklasista "Cukierki"- **150zł** (wydatki rzeczowe)
- 2) „Żyj zdrowo i aktywnie” - **1.400 zł** (wynagrodzenie)
- 3) „Bezpieczni w szkole i w domu” - **300 zł** (wydatki rzeczowe)
- 4) Nie tylko cukierki– **400 zł** (wydatki rzeczowe)
- 5) Wczesna profilaktyka Programu Cukierki- wersja rozszerzona – **300 zł** (wydatki rzeczowe)

3.3.3. Szkoła Podstawowa w Świątnikach- 7.300 zł:

- 1) „Będę tym, kim tylko zechcę” – **900 zł** (w tym: wynagrodzenie 400 zł + 500 wydatki rzeczowe)
- 2) „S jak saper” klasa IV – **1000 zł** (w tym: wynagrodzenie 700 zł + 300 wydatki rzeczowe)
- 3) „S jak saper” **klasa V- 1000 zł** (w tym: wynagrodzenie 700 zł + 300 wydatki rzeczowe)
- 4) „Jestem kreatywny i co dalej?” – **700 zł** (w tym: wynagrodzenie 400 zł +300 wydatki rzeczowe)
- 5) Profilaktyka uzależnień- zajęcia sportowo- rekreacyjne- **1900 zł** (w tym: wynagrodzenie 1400 zł + 500 wydatki rzeczowe)
- 6) Zajęcia biblioteczne -**100 zł** (wydatki rzeczowe)
- 7) „Spotkania z wyobraźnią- arteterapia- **500 zł** (wydatki rzeczowe)
- 8) „Nasza szkoła dobrego wychowania” – **1000 zł** (wydatki rzeczowe)
- 9) „Cukierki” – **200 zł** (wydatki rzeczowe)

3.4. Udział w kampaniach edukacyjnych i profilaktycznych „Bezpieczna droga, bezpieczny kierowca” 1500 zł

3.5. Szkolenia, warsztaty profilaktyczne dla szkół (nauczycieli) 4000 zł

3.6.Zwiększenie dostępności pomocy w zakresie zajęć wspierających 25000 zł

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

realizacja poprzez

4.1.Dystrybucję materiałów edukacyjnych i innych niezbędnych do realizacji poszczególnych elementów programu gminnego

5.Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów

integracji społecznej.

realizacja poprzez:

5.1. Monitorowanie skali problemów związanych z wykluczeniem społecznym.

6 . Składki ZUS pracodawcy od zawartych umów zleceń-

4.700 zł

Ponadto Program może być finansowany ze środków przeznaczonych w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej na realizację zadań związanych z problemem uzależnień od alkoholu w rodzinie, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym ze środków unijnych.